
Nowe tomy dzieł Oskara Kolberga

Biuletyn Polonistyczny 9/25, 130-131

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

trzeby dydaktyczne szkół wyższych. Prof. Krzyżanowski wypowiedział opinię, że tomy BN winny być, jeżeli idzie o przydział papieru, traktowane na prawach podręczników.

W dyskusji padło wiele propozycji szczegółowych. Zasadnicze tezy referatu dra Grzeszczuka zostały całkowicie poparte w dyskusji, a szczególności postulat, aby Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Wydział Nauk Społecznych PAN poparły zabiegi Wydawnictwa o zwiększenie puli papierowej na potrzeby BN.

3. NOWE TOMY DZIEŁ OSKARA KOLBERGA

Ubiegły rok przyniósł zakończenie pierwszego etapu prac nad edycją "Dzieł Wszystkich" Oskara Kolberga - zamknięcie serii tzw. reedycyjnej, tj. fotooffsetowego powtórzenia tomów, które ukazały się za życia wielkiego pioniera polskiej etnografii i folklorystyki. Równocześnie zespół redakcyjny przystąpił do realizacji drugiej, trudniejszej części zadania, a więc do wydania ineditów kolbergowskich (pozostałe w tekach monografie etnograficzne, muzykalia, studia) oraz różnego rodzaju materiałów pomocniczych (indeksy, komentarze i korespondencja). Z tego cyklu ukazały się w r. 1965 trzy tomy: monografie Śląska i Pomorza, i "Korespondencja".

"Korespondencja", pierwsza część zamierzonej trzypomowej całości, wydana przez Marię Turczynowiczową, zawiera listy samego Kolberga i listy do niego adresowane z lat 1837-1876, w sumie 467 listów, opatrzonych komentarzami osobowymi i rzeczowymi. Oczywiście obie wojny światowe przyczyniły się do uszczuplenia kompletności tego zespołu, jednak i to, co pozostało, stanowi ważne źródło do poznania środowiska zbieracza i kontaktów z różnymi osobistościami (m.in. w pierwszym tomie Józef Bliziński, Zygmunt Gloger, Aleksander Hilferding, Józef Łepkowski, Władysław Siarkowski, Paulina Wilkońska, Włodzimierz Wolniewicz i in.), a przede wszystkim daje poznać zmudne zabiegi, podejmowane przez Kolberga dla utorowania tomom "Ludu" drogi w świat.

Obszerny tom "Pomorze" przynosi duży blok materiałów (teka nr 6), na który składają się rzeczy bardzo różnorodne, a więc

zapisy terenowe, dokonywane bądź przez samego Kolberga (podróż w r. 1875), bądź przez jego korespondentów, oraz wyimki z artykułów prasowych i rozmaitych rozpraw, dotyczących się tego regionu. W grupie pierwszej na specjalną uwagę zasługuje zespół pieśni (232 teksty), które można było zaprezentować w postaci oryginalnej, bez retuszy, jakie chętnie w toku pracy redakcyjnej narzucał Kolberg. W grupie drugiej osobliwością jest pierwsze i dotąd jedyne całkowite tłumaczenie znakomitej rosyjskiej rozprawy Aleksandra Hilferdinga, "Ostatki Słowian na południowym brzegu bałtyckiego morza", dokonane przez Kolberga i pomieszczone przezeń w tece pomorskiej.

W tomie "Pomorza", chronologicznie pierwszym z tomów edycyjnych, redakcja "Dzieł" w partii wstępnej (artykuł Józefa Burszty "Spuścizna rękopiśmienna O.Kolberga i jej opracowania") wyłożyła zasady wydawnicze, jakimi kierowano się udostępniając zawartość niedrukowanych tek kolbergowskich.

"Śląsk" (t. 43 og.zb.) przynosi pozostawione w rękopisie (teka nr 10) materiały z tego regionu, stosunkowo bardzo szczupłe, składające się z wycinków prasowych i własnych zapisów Kolberga. Część ich była ogłoszona drukiem przez Seweryna Udzielę w t. 8 "Materiałów Antropologiczno-Archeologicznych i Etnograficznych" w r. 1906, a więc w szesnastcie lat po śmierci Kolberga; dopiero obecna edycja jest pełna.

Wszystkie trzy wymienione pozycje stanowią nie tylko przedmiot zainteresowania dla etnografa, muzykologa i folklorysty, ale zarazem poszerzają warsztat historyka kultury i polonisty.

*
*   *
*

Oskar Kolberg: "Korespondencja". Część pierwsza (1837-1876). Zebrała i opracowała Maria Turczynowiczowa. Redaktorzy tomu Agata Skrukwa, Elżbieta Krzyżaniak. Recenzent i konsultant Zygmunt Szwejkowski. Warszawa, LSW 1965, s.693.

Oskar Kolberg: "Pomorze". Z rękopisów opracowali Jerzy Kądziołka, Danuta Pawlakowa. Redakcja tekstów gwarowych Monika Gruchmanowa, Zygmunt Zagórski. Redaktor Józef Burszta. Kraków, PWM 1965, s.569.